

POSTANOWIENIE

24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 24 września 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku D.H.

z udziałem L.P. i M.B.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej L.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu

z 18 kwietnia 2024 r., I Ca 42/24,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. stwierdza, że wnioskodawca i skarżąca ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.

(K.L.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 28 listopada 2023 r. Sąd Rejonowy w Zamościu stwierdził, że spadek po C.H. na podstawie testamentu holograficznego z [...] wprost nabyli: L.P. w 54/100 części oraz M.B. i D. H. po 23/100 części każde z nich (punkt I) oraz stwierdził, że spadek po A.H., na podstawie testamentu holograficznego z [...] z dobrodziejstwem inwentarza nabyli: L.P. w 54/100 części oraz M.B. i D.H. po 23/100 części każde z nich (punkt II).

Na skutek apelacji wnioskodawcy postanowieniem z 18 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił powyższe postanowienie w punkcie I w ten sposób,

że opisany w nim spadek, na podstawie opisanego testamentu nabyli wprost: L.P., M.B. i D.H. po 1/3 (jednej trzeciej) części każde z nich oraz w punkcie II w ten sposób, że opisany w nim spadek, na podstawie opisanego testamentu nabyli z dobrodziejstwem inwentarza: L.P., M.B. i D.H. po 1/3 (jednej trzeciej) części każde z nich.

W skardze kasacyjnej, we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, uczestniczka L.P. wskazała na wadliwość uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia i podniosła, że wadliwość w tym zakresie pokrywa się z naruszeniem art. 382 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i w sposób „kaskadowy” naruszenia te doprowadziły do błędnej wykładni wymienionych w zarzutach kasacyjnych norm prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Argumentacja wniosku pozwala jedynie na przyjęcie, że skarżąca powołała się w nim na przyczynę kasacyjną z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała tego rodzaju wadliwości zaskarżonego postanowienia. Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, wadliwości uzasadnienia mogą wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. jedynie wówczas, gdy skutek uchybienia wymaganiom określającym zasady motywowania orzeczeń nie poddaje się ono kontroli kasacyjnej. Do naruszenia art. 382 k.p.c. dochodzi zaś w wypadku pominięcia przez sąd drugiej instancji części zebranego w sprawie materiału, w związku z czym strona powołująca się na naruszenie art. 382 k.p.c. powinna wskazać materiał dowodowy, który został przez sąd drugiej instancji pominięty przy wydaniu wyroku, i wykazać, że popełnione uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2023 r., I CSK 5439/22, niepubl.).

Z ujawnionych w uzasadnieniu motywów zaskarżonego postanowienia wynika jednoznacznie, że zmiana orzeczenia pierwszoinstancyjnego była następstwem odmiennej wykładni oświadczeń testatorów i poglądu, że w sprawie nie znajdzie zastosowania art. 961 k.c. w związku z jednoznacznym sformułowaniem powołującym spadkobierców. Wyrażone przez Sąd Okręgowy

stanowisko znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono, że wyrażona w zdaniu drugim art. 961 k.c. dyrektywa interpretacyjna ma zastosowanie wyłącznie w przypadku istnienia wątpliwości co do charakteru prawnego dokonanych rozporządzeń testamentowych - czy chodzi o powołanie do spadku czy ustanowienie zapisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2021 r., V CSKP 117/21, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2011 r., I CSK 419/10, niepubl.). W konsekwencji argumentacja skoncentrowana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na zarzucanych Sądowi Okręgowemu wadliwościach uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie przekonuje w okolicznościach przedmiotowej sprawy, że postawione w skardze kasacyjnej zarzuty mają charakter oczywisty i skutkowały wydaniem orzeczenia oczywiście nieprawidłowego.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

(K.L.)

[r.g.]